

Folkhögskolorna eller tiden i otakt?

Sveriges folkhögskolor har ofta varit i otakt - och ofta genom att vara föregångare. Grupparbeten, samtals- och diskussionslektioner och problembaserad undervisning fanns på folkhögskolorna innan det övriga skolsystemet följde efter.

Men senare år visar en motsatt rörelse, där folkhögskolorna anpassar sig efter det övriga skolsystemet. Det visar en avhandling vid Göteborgs universitet.

- Folkhögskolorna har alltid värnat sin särskillnad mot det övriga skolsystemet med en annorlunda kunskapssyn. De har anpassat sig efter samhällsförändringarna och sökt sin legitimitet genom att erbjuda något annat än det traditionella skolsystemet. Man har hittat nischerna där det reguljära utbildningssystemet varit otillräckligt, även om det sett olika ut under skilda tidsperioder, säger Caroline Runesdotter vid institutionen för pedagogik och didaktik.

Samtidigt har folkhögskolorna på senare år genomgått en utveckling som liknar den som pågått och pågår inom offentlig sektor i allmänhet och inom utbildningsväsendet i synnerhet. Styrningen har förändrats och de offentliga bidragen har skurits ned. Många folkhögskolor har idag en stor andel verksamhet som är uppdragsbaserad och konkurrensutsatt, något Caroline Runesdotter visar kan skapa dilemman.

– Det kan handla om att tvingas anpassa sig till snabba förändringar och att behöva ligga i framkant och hitta nya marknader. Men detta har också bidragit till att ekonomin har fått en allt större betydelse i verksamheten. Rektorerens arbetsuppgifter kretsar i allt högre grad kring att klara ekonomin. Behovet av snabb omställning gör att det i vissa fall blir ett självändamål att ha personal som går att göra sig av med när uppdragen uteblir och ett kortsiktigt budgettänkande riskerar ta överhanden.

I sin avhandling har Caroline Runesdotter lokaliserat några av de tidigare stora brytningarna i folkhögskolornas historia. I vissa situationer har förändringar kunnat motiveras med folkhögskolornas uppgift och syfte. I andra fall har särarten och idén om det folkhögskolemässiga levt ett eget liv löskopplat från vad folkhögskolorna i realiteten erbjudit. Det som varit väsentligt har varit att se folkhögskolornas verksamhet som institutionaliserad, vilket påverkar hur och vad som förändras. Men det gör också folkhögskolorna så sårbara när omsättningen ökar bland lärare och rektorer, bärarna av verksamheten.

Fakta:

Folkhögskolor har funnits i Sverige i 140 år. De var länge den enda utbildningen för vuxna vid sidan av korrespondensinstitutet. Idag finns cirka 150 folkhögskolor i landet, med ungefär 25.000 studerande. 107 av folkhögskolorna är bundna till föreningar, stiftelser, folkrörelser eller ideella organisationer. De resterande 43 folkhögskolorna drivs av landsting eller region.

Läs avhandlingen i fulltext: <http://hdl.handle.net/2077/22302>

Caroline Runesdotter lägger fram avhandlingen ”*I otakt med tiden? Folkhögskolorna i ett föränderligt fält*” vid institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.

Plats: Pedagoghus C, Läroverksgatan 5, Margaretha Huitfeldts auditorium, onsdag 16 juni 2010, kl. 10.00.

För mer information, kontakta Caroline Runesdotter, tel: 0734-030122
caroline.runesdotter@ped.gu.se